



# AİLE OKULU PROJESİ KAPSAMINDA ÖĞRETMENLERİN PROJEYE VE EĞİTİCİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

## TEACHER' OPINIONS ON THE PROJECT AND THE TRAINING OF TRAINERS WITHIN THE SCOPE OF THE FAMILY SCHOOL PROJECT

Ayşenur KULOĞLU<sup>1</sup> - Merve ÖZER<sup>2</sup>

### Öz

MEB tarafından hayata geçirilen “Aile Okulu Projesi” ile aile-okulu işbirliği, ebeveyn-çocuk ilişkisi, aile içi ilişkiler, akran ilişkileri daha sağlıklı ve bilinçli hale getirilmeye çalışılmaktadır. Proje süreci üç ana eğitimden meydana gelmektedir. İlk olarak “Aile Okulu Eğitici Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Kursu” ile eğitim eğitimcileri yetiştirilmiştir. Aileler ile bir araya gelecek olan öğretmenlerin eğitimi için eğitici eğitimler tarafından “Aile Okulu Eğitici Eğitimi Yaygın Eğitim Kursu” verilmiştir. Son olarak eğitici olan öğretmenler tarafından velilere “Aile Okulu Eğitimi” verilmektedir. Bu araştırmayla eğitici eğitimi alan öğretmenlerin projeye ve eğitici eğitim sürecine yönelik görüşlerini almak üzere uzman görüşü alınarak nitel çalışma desenlerinden durum çalışması kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Veriler 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aile Okulu Projesi eğitici eğitiminde yer alan 12 öğretmenden ses kayıtları aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler yazılı hale getirildikten sonra MAXQDA 2018 aracılığıyla tema ve kodlar oluşturularak analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmenler bu projeye birlikte ailelerin çocuklarına ilişkin farkındalıklarının artabileceğini, toplumsal ve bireysel gelişimin olabileceğini, iletişim becerilerinin gelişebileceğini belirtmişlerdir. Eğitici eğitim ile birlikte proje içeriğine ve önemine ilişkin farkındalık oluştuğunu ve kişisel gelişimi desteklediğini belirtmişlerdir. Proje süresinin, eğitici eğitimlerinin uzmanlıklarının, veli ve öğrenciye yönelik uygun özel eğitimlerin eksikliği ile ilgili olumsuz görüşlerde bulunmuşlardır. Çalışmanın sonunda velilerin ve öğretmenlerin katılımına artırmaya yönelik teşvikler, eğitim süresinin düzenlenmesi, proje içeriğinin çocukların yaş grubuna göre farklılaşması gibi önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Aile Okulu Projesi, Aile Eğitimi, Eğitici Eğitim, Öğretmenler

### Abstract

The Ministry of National Education implemented the “Family School Project” in 2022. With this project, family-school cooperation, parent-child relationship, family relations, peer relations are tried to be made healthier and more graphic. The project process consists of three main trainings. With this research, he takes the semi-obtained interview formula by using his study from the qualitative study patterns to take the project towards the project and the education-through-training to examine the taught education field included in the project. Data were collected from 12 teachers who took part in the Family Project-trained education in the 2022-2023 academic year. After the collected data was written down, themes and codes were created and analyzed through MAXQDA 2018. According to the results of the research, the teacher stated that with this project, the reasoning of the families towards their children could increase, social and individual development could occur, and communication could develop within itself. They stated that they continue to save and personal progress depending on the content and importance of the project together with the educational training. Project teaching is those who have negative opinions about the lack of training of trainers and appropriate special training for parents and students. At the end of the study, suggestions were put forward such as incentives to increase the expectation of parents and use, saving the education period, and the differentiation of the project content according to the age groups of the people.

**Keywords:** Family School Project, Family Education, Educational Education, Teachers

<sup>1</sup> Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [adonder@firat.edu.tr](mailto:adonder@firat.edu.tr), Orcid:0000-0003-0217-8497

<sup>2</sup> Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [mer-ve1939@hotmail.com](mailto:mer-ve1939@hotmail.com), Orcid:0000-0003-0082-9188

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 25.03.2023 – Kabul Tarihi: 03.08.2023

DOI:10.17755/esosder.1270899

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2023;22(88): 1615-1630

Etik Kurul İzni: Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 24.11.2022 tarih ve 2022/24 sayılı oturumu ve 30.11.2022-12470 yazısı ile etik açıdan uygun görülmüştür.

## GİRİŞ

Aile, insanların yaşamlarının her bölümünde etkilendikleri toplumun en küçük yapı taşıdır. Toplumunu şekillendirerek geçmişten gelen bütün örf, adet, gelenek ve görenek gibi kültürel yapıları gelecek nesillere aktarır (Alicik, 2003). Ailenin temelini, ebeveyn olarak ifade ettiğimiz anne babalar ve sahip oldukları çocukları oluşturmaktadır. Ebeveynler çocuklarının büyüme ve gelişme evrelerinde onların her anlamda sağlıklı bireyler olmaları adına çaba sarf ederler.

Aile; çocukların ilk öğrenmelerinin gerçekleştiği, ilk öğretmenlerinin ebeveynlerin olduğu toplumun en küçük yapı taşıdır. Çocuğun okulla başlayan eğitim hayatından önce ailesi ve çevresi çocuğun öğrenmeleriyle ilgilenirler. Ebeveynler bu süreçte çocuklarının okul çağına başlamadan önce iyi ve başarılı bir insan olabilmeleri için kişiliklerinin temelini atmaya çalışırlar (Girişken, 1974). Aile ortamı çocukların gelişimini, kişilik oluşumlarını ve özelliklerini oluşturmakla öne çıkmaktadır (Dolz-Del-Castellar ve Oliver, 2021). Çocuklar aileleriyle birlikte aynı zamanda çevreleriyle de etkileşim kurarak farklı alanlarda öğrenmeler gerçekleştirmektedir (Samancı ve Diş, 2014). Aileden ve çevreden gelen öğrenmeler ile gelişimini devam ettiren çocuğun öğrenmeleri okul eğitimi için bir temel ve tamamlayıcı olmaktadır (Fan, 2021).

Belli bir yaşa gelen çocuklar aileden getirdikleri öğrenmeler ile okul hayatına diğer bir deyişle programlı bir eğitim öğretim sürecine başlarlar. Eğitim öğretim süreci öğrenci için farklı kademeleri içinde barındıran birçok dinamiğin bulunduğu uzun bir yoldur. Okul ve ailenin desteği, öğrencilerin bu süreçteki gelişimi için çok önemlidir (Peng, Sun ve He, 2022). Öğretmenlerin ve velilerin destekleyici tutumları, öğrencilerin eğitim öğretime karşı pozitif tutum geliştirmesine sebep olacaktır (Farkas ve Grolnick, 2010). Eğitim-öğretim sadece öğretici konumundaki öğretmen ve öğrenen konumundaki öğrenci olarak görülmemelidir. Öğrencinin her alandaki başarısını etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Aile, çevre, bireysel yaşantılar gibi etmenler karşımıza çıkmaktadır. Bu kadar etkinin olduğu bir ortamda olumsuz yaşantıları önleyebilmek ya da etkilerini azaltabilmek için öğrencinin ailesinin de sürece dahil olup yakından takip ederek aktif rol oynaması çok önemlidir. Okullarda öğrencinin hedeflenen amaçlara ulaşabilmesi için ailesinin desteğine ihtiyacı vardır (Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010). Aile desteği eğitimde birincil kaynak olarak tanımlanmıştır (Rios-Aguilar ve Kiyama, 2012). Ailelerin hem çocukları ile kurdukları iletişim hem de okul ile işbirliği yapmaları çocukların akademik başarısına (Hoover-Dempsey vd. 2001; Silver, 2004; Argun, 2007; Li ve Qui, 2018; Stojanovic ve Aksentijevic, 2022), kişiliğine, ahlaki değerlerine, psikolojisine etki edecektir. Ebeveynlerin destekleri öğrencilerin sorunları çözmeye becerilerini, akademik performanslarını, sorumluluk, özgüven gibi kişilik özelliklerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır (Qingyu, Nini ve Meilin, 2010).

Çocuğun doğru şekilde gelişebilmesi, becerilerini keşfedilebilmesi için okul, aile ve çocuk bir arada çalışmalıdır. Bu işbirliğinde eğitim öğretimin amaçlarını anne babaların doğru şekilde anlaması ve okul ile aralarında güven duygusunun oluşup, ebeveynler ile okul arasında etkili ve sürekliliği olan bir iletişim ağı olmalıdır (Koçak, 1991). Bu iletişimi en iyi yöneten kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenler, velilere okulun kendileriyle ortak hedefler barındırdığını, bu hedeflere ulaşabilmek için çocuklarını daha iyi tanıyabilmeleri ve okul ile sürekli etkileşim halinde olmaları gerektiğini aktarmaktadır (Aykol ve Yıldırım, 2020). Veliler ve öğretmenler öğrenciler için okul ve günlük yaşamda koruyucu rol oynarlar (Hualing, Xianyan, Yuhan ve Cheng, 2020). Bu nedenle çocukların eğitim hayatında aileleriyle okulun etkileşimi büyük önem taşımaktadır. Vygotsky sosyokültürel gelişim kuramında çocuklara destek olan bilgili kişiler olduğunda çocuğun kendi sınırlarının da üstünde bir başarı elde edebileceği belirtmiştir (Trawick-Smith, 2014). Çocuğa destek olacak kişiler, ebeveynler öncelikle yaşamın değişen

koşullarını farkında olarak, çocuklarının gelişim seviyelerini göz önünde bulundurarak çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeli, onları tanımalı ve ona göre yaklaşmalıdır (Argun, 2007).

Milli Eğitim Bakanlığı ailelerin eğitim öğretimdeki önemini farkında olarak yıllar içerisinde aileleri bilinçlendirmek adına çeşitli projeler geliştirerek aileleri sürece dahil etmeye çalışmaktadır. Farklı kurumlardan destek alarak yapılan projeler zaman içerisinde farklılıklar göstermiştir. Teknolojinin gelişimi, çocukların ve ailelerin karşılaştıkları sorunların zamanla farklılaşması, nesillerin hayata bakış açılarındaki değişiklikler yapılan projelerin ele aldığı başlıkların da değişmesine sebebiyet vermiştir. Günümüzdeki değişen hayat şartları, nesil farklılıkları göz önüne alınarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Aile Okulu Projesi” geliştirilmiştir. AOP’nin gerçekleştirilen diğer projelerden farkı olarak sadece aile ya da aile çocuk ilişkisine odaklanmayarak aile-çocuk-okul iş birliğini temele alarak ebeveynlerin gelişimlerini sağlayarak doğrudan ve dolaylı olarak çocukların gelişimine destek olmaktadır.

Aile Okulu Projesi, Covid-19 salgınıyla birlikte öğrencilerin günlük yaşantılarında, eğitim öğretim süreçlerinde yaşanan değişimleriyle, sıkıntılarıyla baş edebilmeleri için veli işbirliğini temele alan bir projedir (AOP, 2022). Covid 19 ile artan kaygı, stres düzeyleri, uzun süreli evde kalmalar ile ortaya çıkan aile içi sorunlar, uzaktan eğitim olması ile okula, eğitim öğretime karşı geliştirilen olumsuz tutum ve davranışlar, teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan sorunlar gibi birçok farklı sorunla sadece öğretmenin veya okul yöneticilerinin başa çıkabilmesi mümkün değildir. Çünkü yaşanan problemlerin tek bir kaynağı olduğunu düşünmek problemin çözümünde eksik ve yetersiz kalınmasına neden olacaktır. Çocuğun gelişim sürecinde okulun etkisi dışında aile, çevre gibi dış etkenlerde fazlasıyla etkilidir. Bu nedenle sorunları aşabilmek, çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişimini doğru tamamlayabilmesi için okul yaşantısı ile dışarıdaki hayatı birlikte ele almak gerekir. Çocuğun okul yaşantısındaki başarısı veya başarısızlığı sadece okuldaki öğrenmeleri ile ilgili değildir. Bu nedenle çocuğa dair konularda okul ile birlikte onu en çok etkileyebilecek olan aile faktörü iş birliği içinde olmalıdır.

AOP, okul ve velileri bir araya getirerek velilerin çocuklarını tanımalarına, onların sorunlarının kaynağını görebilmelerine, doğru şekilde iletişim kurabilmelerine olanak sağlamak adına onları bilinçlendirmek için başlatılmıştır. Proje üç farklı evreden oluşarak hazırlanmıştır. İlk olarak velilere eğitim sürecinde öğreticilik yapacak öğretmenlerin yeterliliği için onlara eğitim verecek olan eğitimci öğretmenler için “Aile Okulu Eğitimci Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Kursu” verilmiştir. Bu kursta Türkiye’nin çeşitli illerinden öğretmenler seçilmiş ve bu öğretmenlere hizmet içi enstitülerinde uzmanlar tarafından belirlenen illerde “Aile Okulu Projesi Eğiticiliği” eğitimi verilmiştir. İkinci aşama da görev yerlerine dönen eğitimci öğretmenler İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve Halk Eğitim Merkezleri’nin ortak çalışmalarıyla açılan Aile Okulu Eğitimci Eğitimi Yaygın Eğitim Kurslarında öğreticilik yaparak projeye katılan öğretmenlere eğitim vermişlerdir. Bu eğitim ile birlikte kursa katılan öğretmenler proje kapsamında eğitimci olarak sertifika almışlardır. Eğitimci öğretmenler projede belirtilmiş olan konu başlıklarına ilişkin eğitim aldıktan sonra görev yaptıkları okullarda projenin üçüncü aşaması olan “Aile Okulu Eğitimi” ni başlatmışlardır. Aile Okulu Eğitimi eğitimci öğretmenlerle velilerin bir araya geldiği belirlenmiş sürede belli konuların işlendiği, ailelerin eğitim aldıkları kursur.

Aile Okulu Eğitimi’nde ele alınacak konu başlıkları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiştir. Bu konu başlıkları (AOP, 2022):

- Aile İçi İletişim Becerileri (4 saat)
- Bilinçli ve Güvenli Teknoloji Kullanımı (4 saat)
- Çatışma ve Stres Yönetimi (4 saat)
- Bağımlılıkla Mücadele (2 saat)

- Sosyal Duygusal Beceri Gelişimi (4 saat)
- Akran İlişkileri (4 saat)
- Sağlık Beslenme ve Fiziksel Aktivite (2 saat)
- Ahlaki Gelişim (4 saat) olmuştur.

Her konu başlığına 6 saat ayrılarak toplamda 44 saatten oluşan bir eğitim süreci 28 saate düşürülerek devam etmektedir. Uygun materyaller kullanılarak veliler çocuklarının ruhen ve fiziksel olarak sağlıklı olmaları için eğitimler alacaklardır. Konu başlıkları incelendiğinde bir çocuğun gelişimini etkileyen her konuya yer verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Çocukların sadece akademik başarısı değil, kişiliği, ahlakı, ailesiyle ve akranlarıyla ilişkileri, bedensel sağlıkları göz önüne alınarak çocuk bir bütün olarak ele alınmıştır. Projeye birlikte çocuklarını tanıyan, onlarla doğru şekilde iletişim kurabilen, sağlıklı bireyler yetiştirebilecek bilinçli velilerin ortaya çıkması beklenmektedir.

Ebeveynlerin eğitime katılımının çocukların okuldaki performansı üzerinde kalıcı bir etkiye sahip olduğunu belirten, yüksek ebeveyn etkisinin önemli avantajlara yol açtığını gösteren birçok bilimsel çalışma yapılmıştır (Faas, Benson ve Keastle, 2013). Bu etkinin nedenleri olarak ailelerinin çocuklarını çok iyi tanıyabilmesi, doğru iletişim kurabilmesi, çocuklarını anlayabilmesi olabilir (Schnell vd., 2015). Ailelerin eğitimi ile ebeveynler eğitimin kendileri için çok önemli olduğunu çocuklarına hissettirerek çocuklarının eğitime karşı tutumlarını olumlu yönde düzenleyebilir, onları kontrol ederek okulda ve okul dışı ortamlarda yaşadıklarını görebilir ve olumsuz durumları önleyebilir (Schnell vd., 2015). Bu durumlar göz önüne alındığında çocukların hayatları üzerinde hayati öneme sahip olan ebeveynlerin, birçok ülkede olduğu gibi bizim ülkemizde de eğitimi çok önem önemlidir (Lam, 2011). Aile eğitimiyle ilişkili literatür incelendiğinde sonuçların ebeveyn katılımının eğitim öğretim sürecini olumlu etkilediği yönün de olduğu görülmüştür. Ailelerin eğitime katılımının çocukların gelişiminde olumlu etkiler bırakma durumunun uluslararası bir çalışma konusu olduğu ve hala güncel olarak araştırılmaya devam edildiğini göstermektedir (Işık ve Demircioğlu, 2021, Ma vd., 2016, Jabar, 2019, He ve Thompson, 2022). Aile eğitimi temelinde birçok proje gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda MEB tarafından geliştirilen proje geniş çaplı uygulama alanına yayılması hedeflenen Aile Okulu Projesi'dir. Projeyi ailelerle buluşturacak olan kişiler öğretmenler olacağı için bu süreç içerisinde eğitici eğitimleri alarak kendilerini hazırlamaktadırlar. Bu yüzden öğretmenlerin bu projeye ilişkin görüşleri, aldıkları eğitimin içeriği, verimliliği büyük önem taşımaktadır.

### **Çalışmanın Amacı**

Eğitici eğitime katılan öğretmenlerin görüşleri bu projenin istenilen hedeflere ulaşabilmesine destek olacaktır. Proje hakkında çalışmaların henüz yaygınlaşmamış olması bu çalışmanın önemini ayrıca artırmaktadır. Bu çalışmayla öğretmenlerin Aile Okulu Projesi' ne ve katıldıkları eğitici eğitime ilişkin görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın alt problemleri:

- 1) Aile Okulu Projesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 2) Aile Okulu Projesi'ne ilişkin görüşlerinizde eğitim sonrasında ne gibi değişiklikler oldu?
- 3) Aile Okulu Projesi'ne ilişkin olumsuz görüşleriniz nelerdir?
- 4) Aile Okulu Projesi'ne ilişkin önerileriniz nelerdir?

## YÖNTEM

### Araştırma Deseni

Bu çalışmada MEB tarafından oluşturulmuş “Aile Okulu Projesi” ne katılmış olan öğretmenlerin projeye ve proje öncesindeki eğitici eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi için nitel araştırma yaklaşımı desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi bir şekilde ortaya konduğu araştırma sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Durum çalışması araştırmacının uygun veri toplama araçları ile durumların incelendiği analiz edildiği, duruma bağlı temaların tamamlandığı nitel araştırma desendir (Creswell, 2007).

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında MEB tarafından yapılan “Aile Okulu Projesi” nde eğitici eğitimi sürecine katılan Kahramanmaraş Afşin ilçesinde görev yapmakta olan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, araştırma problemi ile ilgili olarak belirlenen özelliklere sahip kişiler, nesnelere, durumlara denilen örnekleme türüdür (Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada Aile Okulu Projesi’nde eğitici eğitim süreci içerisinde yer alan öğretmen olmak ölçüt kabul edilmiştir. Katılımcılar Ö1, Ö2,Ö3...Ö12 şeklinde kodlanmıştır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1 de gösterilmiştir.

**Tablo 1.** Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

Kod	Cinsiyet	Branş	Kıdem yılı	Çalışılan Okul Türü
Ö1	Kadın	Sınıf Öğr.	9 yıl	İlkokul
Ö2	Erkek	Özel Eğitim Öğr.	10 yıl	Özel Eğitim Uygulama Okulu
Ö3	Erkek	Edebiyat Öğr.	11 yıl	İmam Hatip Lisesi
Ö4	Erkek	Türkçe Öğr.	17 yıl	Ortaokul
Ö5	Kadın	Rehberlik	9 yıl	Ortaokul
Ö6	Erkek	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğr.	3 yıl	Ortaokul
Ö7	Kadın	Beden Eğitimi Öğr.	10 yıl	Ortaokul
Ö8	Kadın	Rehberlik	3 yıl	Ortaokul
Ö9	Kadın	Rehberlik	3 yıl	Ortaokul
Ö10	Kadın	İngilizce	3 yıl	Ortaokul
Ö11	Kadın	Rehberlik	2 yıl	Ortaokul
Ö12	Kadın	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğr.	4 yıl	Anadolu lisesi

Tablo 1 incelendiğinde, çalışma grubunda 4 erkek (%33,3) ve 8 kadın öğretmen (%66,6) bulunmaktadır. 6 kişinin 1-5 yıl kıdeme (%50), 4 kişinin 6-10 yıl kıdeme (%33,3) ve 2 kişinin ise 11-20 yıl arası kıdeme(%16,6) sahip olduğu görülmüştür. Çalışma grubunun dördünün rehberlik (%33,3), ikisinin din kültürü ve ahlak bilgisi (%16,6), ikisinin Türkçe-Edebiyat, bir İngilizce (%8,3), bir sınıf (%8,3), bir özel eğitim (%8,3), bir beden eğitimi ve öğretimi(%8,3) branşına sahip olduğu görülmüştür. 8 kişinin çalıştığı okul türünün ortaokul (%66,6), 1 kişinin ilkokul (%8,3), 1 kişinin özel eğitim uygulama okulunda(%8,3),2 kişinin lisede (%16,6) çalıştığı görülmüştür.

## Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada AOP ve eğitici eğitimi sürecine katılan öğretmenlerin bu süreçlere ilişkin görüşlerini ve tutumlarını ölçmek amacıyla 2 bölümden oluşan 1.bölüm katılımcılara dair demografik bilgilerin yer aldığı soruların bulunduğu, 2.bölüm ise katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan soruların yer aldığı görüşme yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formundan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacının katılımcı ile görüşme yaparken hazırlanan sorulara ek soru sorma ya da bazı soruları sormama haklarına sahip olduğu daha esnek görüşme tekniğidir (Türnüklü, 2000). Soruların hazırlanma sürecinde uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları katılımcılara iletilmiş ve veriler katılımcılardan ses kaydı alınarak toplanmıştır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin gönüllü katılım sağlamalarına dikkat edilerek çalışma hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

### Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen ses kayıtları yazılı hale dönüştürülmüştür. Hazırlanan dokümanlar analiz edilmek üzere MAXQDA 2018 programına yüklenmiştir. Veriler analiz edilerek kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Ortaya çıkan kodlar ve temalar MAXQDA 2018 programındaki MAXMaps aracılığıyla şekillendirilmiştir.

### BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan sorulara katılımcıların verdikleri yanıtların analizleri yer almaktadır. Verilerin analizinde kullanılan semboller ve bu sembollerin anlamları Tablo 2’de verilmiştir.

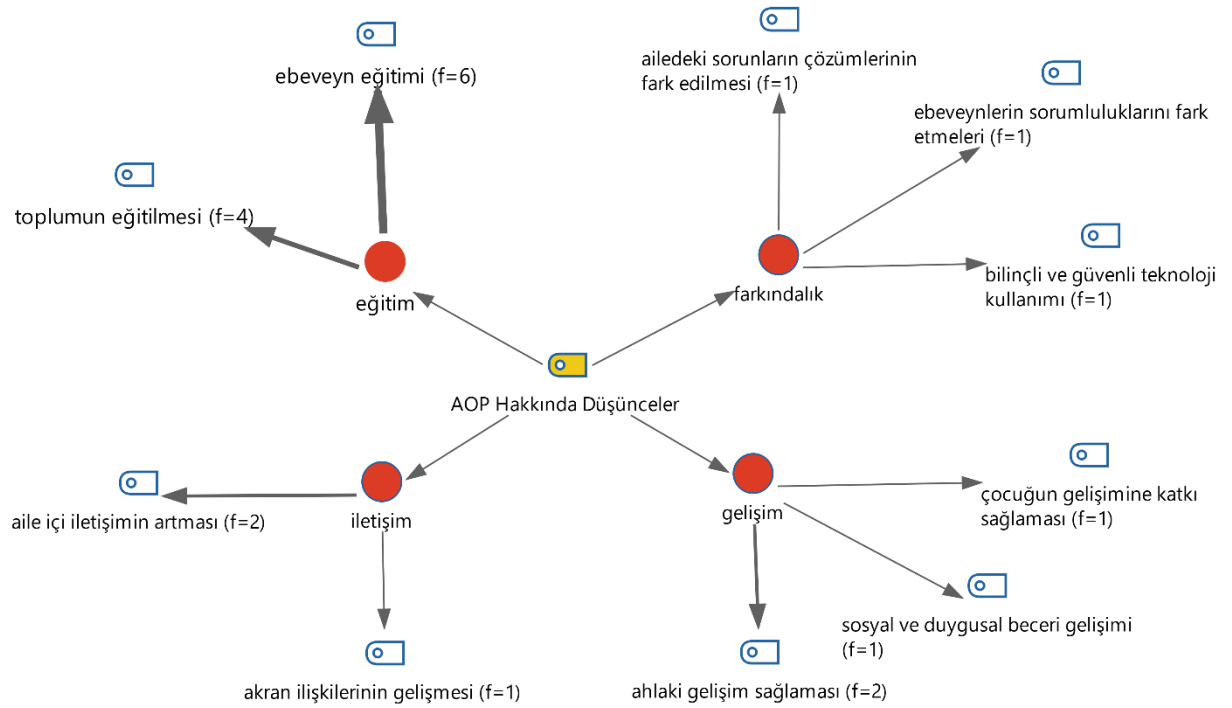
**Tablo 2.** Verilerin Analizinde Kullanılan Semboller ve Bu Sembollerin Anlamları

Sembol	Anlamı
	Tema
	Kod
	Soru cümlesi

Temalarla kodlar arasındaki ok işaretleri frekans sayıları arttıkça kalınlaştırılarak gösterilmektedir.

### Öğretmenlerin AOP Hakkındaki Düşünceleri

AOP’ne ve eğitici eğitim sürecine dahil olan öğretmenlerin AOP hakkındaki görüşleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

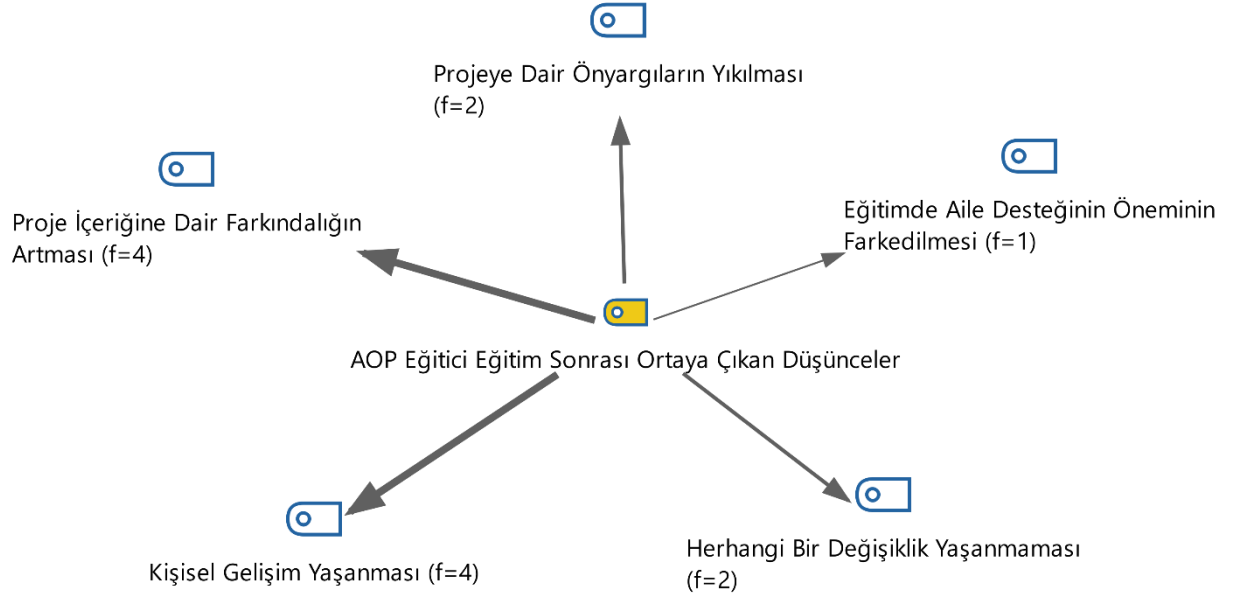


Şekil 1. Öğretmenlerin AOP ile İlgili Düşünceleri

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin AOP hakkındaki düşüncelerinin 4 tema ve 10 kod altında toplandığı görülmektedir. Görüşlerinin eğitim temasında “ebeveyn eğitimi”(f=6) ve “toplumun eğitilmesi”(f=4) kodlarında yoğunlaştıkları görülmüştür. Ö6 “*Ailelerin eğitime ve gelişimine katkı sağlayacak çok güzel ve müsbet bir eğitim.*” şeklinde yanıtlar verdikleri görülmüştür. Farkındalık temasında “ailedeki sorunların çözümlerinin fark edilmesi”(f=1), “ebeveynlerin sorumluluklarını fark etmeleri”(f=1) ve “bilinçli ve güvenli teknoloji kullanımı”(f=1) kodları bulunmaktadır. Ö7 “*Proje sosyal ve duygusal beceri gelişimini, aile içi iletişimini, bilinçli güvenli teknoloji kullanımını, ahlaki gelişimini dahi iyi bir yere getirecektir.*”, Ö3 “*Ailedeki bir takım sorunların çözüldüğünde sınıftaki eğitim öğretimi ortamına yansıtacağını düşünüyorum.*” cevaplarının verildikleri görülmüştür. Gelişim teması altında “ahlaki gelişim sağlama”(f=2), “sosyal ve duygusal beceri gelişimi”(f=1) ve “çocuğun gelişimine katkı sağlama”(f=1) kodlar bulunmaktadır. İletişim temasında ise “aile içi iletişimin artması”(f=2) ve “akran ilişkilerinin gelişmesi”(f=1) kodları bulunmaktadır. Ö5 “*Bu projenin öğrenci veli arasındaki ilişkiyi artıracaklarını düşünüyorum.*” şeklinde yanıtlar verilmiştir.

### Öğretmenlerin AOP Eğitici Eğitim Sonrasında ki Düşünceleri

Araştırmanın bu bölümünde AOP eğitici eğitime katılan öğretmenlerin AOP’ne ilişkin düşüncelerinde ne yönde farklılaşmalar yaşandığı incelenmiştir.



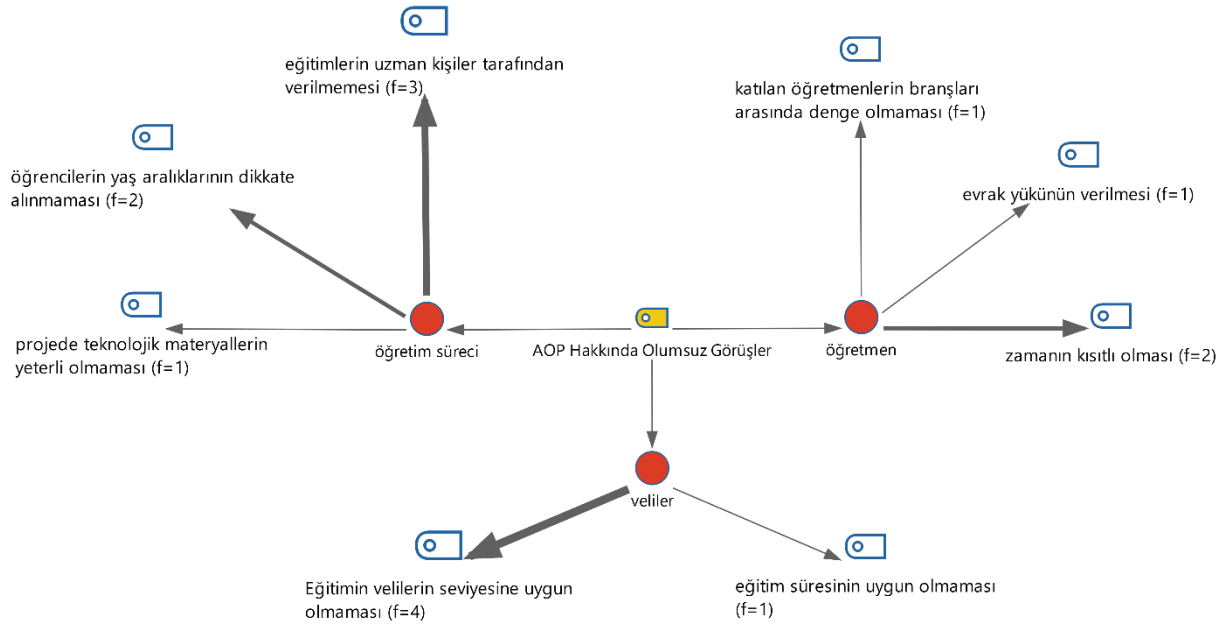
**Şekil 2.** Öğretmenlerin AOP Eğitici Eğitimi Sonrası Düşünceleri

Şekil 2’de öğretmenlerin AOP eğitici eğitim sürecinden sonra farklılaşan düşüncelerinin 5 kod altında toplandığı görülmektedir. “Proje içeriğine dair farkındalığın artması”(f=4) ve “Kişisel gelişim yaşanması” (f=4) kodlarında yoğunlaştığı görülmüştür. Ö12 “*Projenin fazlasıyla kapsamlı, hedeflenen amaçların ciddi manada öğrenci ve veliyi etkileyebilecek düzeyde olduğunu fark ettim.*” diyerek projeye dair farkındalıklarının eğitici eğitim sonrasında değiştiğini belirtmiştir. Ö2 “*Eğitim sonrasında daha donanımlı hissettim.*”, Ö1 “*Süreç ilerledikçe hem öğretmen olarak hem anne olarak büyük değişimler yaşadım.*” ifadeleri eğitici eğitimin öğretmenlerin gelişimlerinde etkili olduğunu göstermiştir. “Projeyle dair ön yargıların yıkılması”(f=2), “Herhangi bir değişim yaşanmaması”(f=2) ve “Eğitimde aile desteğinin fark edilmesi”(f=1) olarak farklı kodlar yer almıştır. Ö4 “*Eğitim sonrasında eğitime dair görüşlerimizi geliştirecek, değiştirecek fikir edinmedim. Daha önceden aldığımız lisans, yüksek lisans eğitimleri sonrasında bu projedeki konu başlıkları hakkında eğitim almıştık.*” ifadesiyle proje öncesinde alınan eğitimlerden kaynaklı olarak eğitici eğitimin kendisinde bir değişim yaşatmadığını ifade etmiştir.

### Öğretmenlerin AOP’ne İlişkin Olumsuz Görüşleri

Öğretmenlerin AOP’ne ilişkin olumsuz görüşlerine dair analiz sonuçları Şekil 3’te gösterilmiştir.



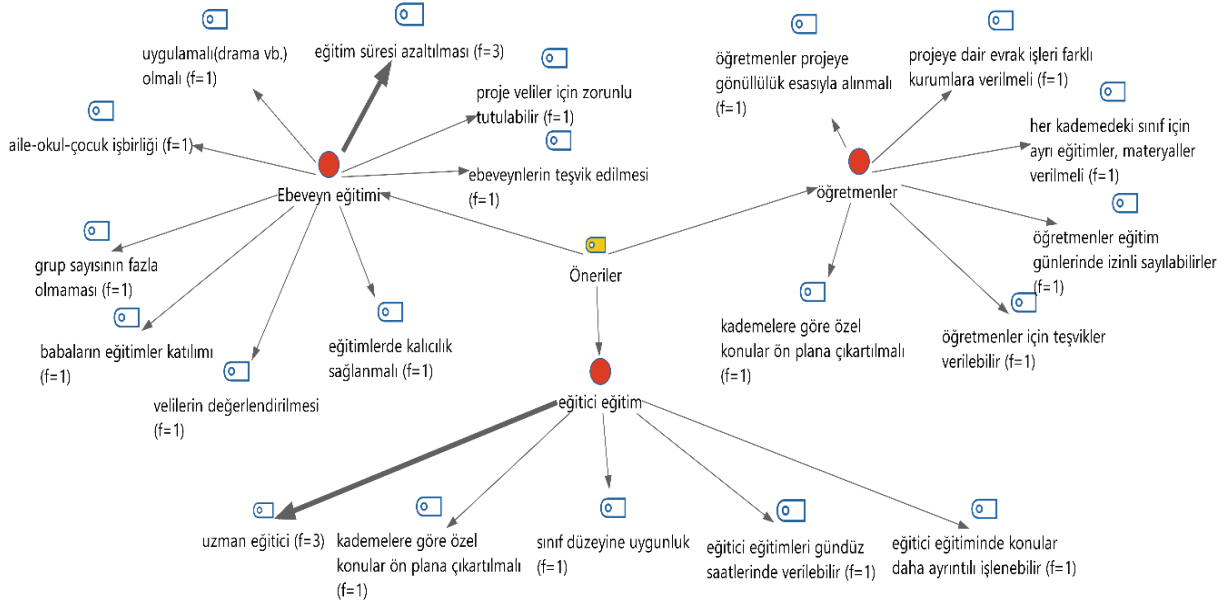


Şekil 3. Öğretmenlerin AOP İlişkin Olumsuz Görüşleri

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin olumsuz görüşleri eğitici eğitime ilişkin, öğretmen ve veliler olmak üzere 3 temadan ve 8 koddan oluştuğu görülmüştür. Öğretmenlerin “Eğitimin velilerin seviyesine uygun olmaması”(f=4), “Eğitimlerin uzman kişiler tarafından verilmemesi”(f=3), “Öğrencilerinin yaş aralıklarının dikkate alınmaması” (f=2) görüşlerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Ö8 “Sunulan slayt içerikleri çok fazla yoğun velilerin eğitim seviyesini aşan ağırlıkla bilgiler yüklenilmiş. Onların anlayacağı düzeyde sade ve açık bir şekilde hazırlanan materyaller daha yerinde olurdu.” ifadeden de anlaşılacağı üzere projenin sunumunun her velinin anlayabileceği seviyede olmadığı belirtilmiştir. Ö12 “Eğitici eğitim sırasındaki eğitmenin yeterli bilgi ve donanımına sahip olmaması sürecin eksik ilerlemesine neden oldu.”, Ö11 “Eğitici eğitimini farklı alanlarda uzmanlaşmış kişiler verebilseydi bunun her yönüyle ilgili kapsamlı bilgiler edinmiş olabilirdi.” ifadelerden de anlaşılacağı üzere eğitici eğitimi veren eğitmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşüncesi eğitimin gidişatını etkilemiştir. Ö12 “Farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerin aynı eğitime katılıp aynı şeyleri dinlemesinin uygun olduğunu düşünmüyorum. Her kademedeki öğrencinin bütün gelişim alanlarındaki gelişimleri farklıdır.” ifade içeriği incelendiğinde eğitici eğitimin ve proje içeriğinin sınıf kademelerine yönelik farklılaşması gerektiği belirtilmiştir.

### Öğretmenlerin AOP’ne İlişkin Önerileri

Öğretmenlerin AOP’ne ilişkin önerilerin görüşlerine dair analiz sonuçları Şekil 4’te gösterilmiştir.



Şekil 4. Öğretmenlerin AOP'ye ilişkin önerileri

Şekil 4'te öğretmenlerin önerilerinin 3 tema ve 20 kod altında toplandıkları görülmüştür. Öneriler “Ebeveyn eğitimi”, “Öğretmenler” ve “Eğitici Eğitim” olarak 3 temadan oluşmaktadır. “Ebeveyn eğitimi” temasında “Eğitim süresi azaltılmalı” (f=3) kodunda, “Eğitici Eğitim” temasında “Uzman eğitici”(f=3) kodunda yoğunlaştıkları “Öğretmenler” temasındaki kodların ise eşit frekanslara sahip oldukları görülmüştür. “Grup sayısının fazla olmaması” koduyla ilgili olarak Ö3“Eğitimde katılan veli sayısı 10 ile sınıflandırılmasıdır. Kalabalık gruplarla eğitimin verimi düşecektir. Çünkü veliler bu kalabalığı bir sorun haline getirebilirler.” şeklinde görüş belirtmiştir.

“Eğitim süresi kısaltılmalı” kodunda Ö5 “Eğitim süresi azaltılabilir.” (f=3), Ö8 “Saatlerin kısıtlanması gerekli.” şeklinde görüşlerle AOP'nin veliler için çok uzun bulunduğu ve kısaltılması gerektiği belirtilmiştir. “Eğitici eğitim” temasında “Uzman eğitici” koduyla ilgili öğretmenler Ö12 “Eğitici eğitmenler alanında uzman kişiler olmalı.” gibi öneriler belirtmişlerdir.Ö2 “Proje biraz daha sistemli ve programlı hale getirilerek, öğrencilerin her kademe (ilkokul, ortaokul, lise...) değişikliğinin başında velilere ayrıca bilgilendirmeler yapılmalı. Öğrencilerin yaş dönemine ilişkin spesifik başlıklara yer verilmeli. Çocukların yaş aralıkları belirlenerek eğitimler verilmesi daha faydalı olabilir.” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmenler temasında yer alan önerilerden“ Öğretmenler eğitim günlerinde izinli sayılabilirler” ile ilgili Ö1 “Eğitim sürecine katılan öğretmenler eğitim gününde izinli sayılabilir. Eğitim için gündüz saatleri tercih edilmelidir. Akşamları evdeki sorumluluklarımızdan dolayı motivasyonumu eğitime yeterince yönlendiremiyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

## SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan sonuçlara, bu sonuçların daha önceden yapılmış çalışmalarla benzer ve farklı yönlerine ilişkin tartışmalara, önerilere yer verilmiştir. Yapılan bu çalışma ile AOP'ne ve eğitici eğitimi sürecine katılan öğretmenlerin görüşleri alınarak projeye ve eğitici eğitime ilişkin düşünceleri, istekleri, önerileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Eğitim öğretim sürecine ebeveyn katılımının öğrenci başarısını etkilediği sadece öğretmenler ve okul yöneticileri tarafından değil eğitim girişimleri ve reformlarında da kabul görmektedir (Graves ve Wright, 2011 akt. Wilder, 2013). Ebeveyn katılımının beklenen başarıyı göstermesi için ebeveynlerin bilinçli olması beklenmektedir. Aile eğitimiyle, aile yapısını düzenlemek, güçlendirmek ve bu şekilde bireylerin gelişiminin desteklenmesi amaçlanmaktadır (Şimşek, 2022). Aile eğitimi süreci için kurum ve kuruluşlar tarafından farklı projeler yapılmıştır. MEB bu amaç doğrultusunda “Aile Okulu Projesi (AOP)” ni geliştirmiştir. AOP ile Covid 19 salgını döneminde bozulan aile yapıları, ebeveyn-çocuk ilişkisi, akran ilişkileri gibi birçok başlık ele alınarak bilinçli ebeveynler oluşturmak amaçlanmıştır. Proje kendi içerisinde üç ayrı adımdan oluşmaktadır. Bu adımlar eğitici yetiştirilmesi, eğitici öğretmen yetiştirilmesi ve aile eğitiminden oluşmaktadır. Yapılan araştırmayla birlikte eğitici eğitim sürecine dahil olan öğretmenlerin projeye ve eğitici eğitime ilişkin görüşleri alınarak analizler yapılmıştır.

AOP projesine ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde “farkındalık, gelişim, eğitim, iletişim” başlıklarında yoğunlaştıkları ve öğretmenlerin projeye olumlu baktıkları, toplumun ve aile gelişimine katkı sağlayacağını düşündükleri, ailelerin çocuklarına karşı bilinçli hale gelebileceklerini ve bu durumun eğitim öğretime, çocuğun gelişimine katkı sağlayacağını düşündükleri görülmüştür. Yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin projeye ilişkin düşüncelerinin aile eğitimleriyle gerçekleşebildikleri görülmüştür. Demircioğlu (2012) yaptığı çalışma ile eğitici anne eğitimi alan annelerin aile içi problem çözme, iletişim gibi becerilerinin geliştiği görülmüştür, eğitim alan annelerin çocuklarında da olumlu davranışların geliştiği görülmüştür. Wilder (2013) ebeveynlerin eğitim sürecine katılımına ilişkin yaptığı meta-analiz çalışması sonucunda ebeveyn katılımı ile akademik başarı arasında olumlu ilişki olduğunu göstermiştir. Alkan Ersoy, Kurtulmuş, Çürük (2014) Aile Çocuk Eğitim Programı'nın anneler üzerindeki etkilerini incelemişler ve eğitim sonunda annelerin çocuk gelişiminde farkındalıklarının arttığı ve olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür. Özel ve Zelyurt (2016) anne-baba eğitimlerinin ebeveynleri bilinçli hale getirdiğini ve aile için ilişkileri olumlu şekilde etkilediğini belirtmişlerdir. Tönbul (2019) yaptığı çalışma ile Aile Eğitim Programı'nın ebeveynlerde çocuklara ilişkin farkındalık oluşturduğu, aile içi iletişimi geliştirdiği görülmüştür. Proje aracılığıyla ailelerin bilinçli, sorumluluklarını farkında, doğru iletişim becerileri kurabilmeleri çocukların gelişimine etki edecek ve sağlıklı bireyler yetişmesinde büyük destek olacaktır. Bu durum çocuğun sadece aile içi davranışlarına değil aynı zamanda akademik hayatına, akran ilişkilerine, bedensel ve kişilik özelliklerine de etki edecektir.

AOP kapsamında ailelerin eğitimini, MEB ve Halk Eğitim Müdürlüğü' nün ortak yürüttüğü eğitici eğitimi sürecine katılan öğretmenler vereceklerdir. Öğretmenlerin bu projeyi velilere istenilen şekilde başarılı ve etkili sunabilmeleri için eğitici eğitimi verilmektedir. Eğitici eğitim sürecinin etkili olması projenin amaçları için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, eğitici eğitime katılan öğretmenlerin bu sürece dair görüşleri büyük önem taşımaktadır. Eğitim sürecine katılan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler eğitim sonrasında projeye ilişkin farkındalıklarının arttığını, kişisel gelişim yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu açılardan bakıldığında eğitim öğretmenleri proje içeriğine dair geliştirmiş ve bu gelişim sürecinde öğretmenler bireysel eksikliklerini de fark ederek kendilerini geliştirmişlerdir. Eğitim öncesinde öğretmenler projeye dair ön yargılarının olduğunu ancak eğitim sonrasında bu yargılarının yok olduğunu belirtmişlerdir. Projeye dair ön yargılarının projenin içeriğini yeterince bilmemeleri, kendilerinin idareciler tarafından resen atanmaları gibi sebeplerden doğduğunu da belirten öğretmenler eğitim sonrasında ön yargılarının yok olduğunu belirtmişlerdir. Velilerle bir araya gelecek olan eğitici öğretmenlerin projeye dair ön yargılarının olması süreci olumsuz etkileyebilecekken eğitim ile bu durumun ortadan

kaldırılması büyük önem taşımaktadır. Ön yargıların yok olması olumlu tutum geliştirilmesine ve projenin amaçlarına ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

AOP'ne ilişkin olumlu düşünceler olduğu gibi olumsuz düşüncelerde olmuştur. Öğretmenlerin projeye dair olumsuz düşüncelerinin var olması projenin verimliliğini de etkileyebilir. Bu nedenle öğretmenlerin olumsuz düşüncelerinin bilinmesi proje sürecinin iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerin olumsuz görüşlerinin ebeveyn eğitimi, öğretmen ve veliler olmak üzere konularına göre ayrıştığı görülmüştür. Öğretmenler sürece dair evrak yüklerinin kendilerinde olmalarından, eğitici eğitim sürecinin kısıllığından ve eğitime katılan öğretmenlerin branşlarından kaynaklı olumsuz durumlardan bahsetmişlerdir. Evrak işlerinin yoğunluğu öğretmenlerin projeye dair olumsuz tutum geliştirmesine, motivasyonlarının düşmesine neden olabilir. Eğitici eğitimin kısa olduğuna dair görüşler eğitim içeriğinin yetersiz ya da eksik görülmesine neden olabilir. Bu durum eğitimcilerin kendilerini yeterli hissetmelerine engel olarak proje sürecini olumsuz etkileyebilir. Eğitici olarak belirlenen öğretmenlerin branşları sürece etki edebilecek bir unsur olarak görülmüştür.

Avşaroğlu (2019) 7-11 yaş Aile Eğitimi Kurs programını öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışma da öğretmenlerin kurs açma süreciyle ilgili olumsuz düşünceleri olduğunu belirtmiştir. Bu görüşler idarenin kursa yönelik olumsuz tutumu, kursa ilişkin yeterli bilginin olmayışı şeklinde olmuştur. Moles (1993) aile eğitim sürecini olumsuz etkileyen etmenleri sıralarken öğretmenlerin yoğun çalışma koşullarını, çalışma saatlerinin ders saatleriyle çakışması ya da ders sonrasında yorgunlukla yapılması gibi ifadeler kullanmıştır (akt. Lindberg, 2017).

Öğretmenlerin ebeveyn eğitim sürecine dair olumsuz görüşleri eğitici eğitimi veren kişilerin uzman olmaması, projenin içeriğinde yaş gruplarına özel eğitimlerin olmaması ve teknolojik materyallerin yetersiz olması şeklinde yoğunlaşmıştır. Eğitimcilerin uzman olmayışı öğretmenlerin eğitime dair motivasyonlarını etkileyebilir, güven duygularını azaltabilir, öğrendikleri bilgilere karşı belirsizlik hissettirebilir. Bu durumların hepsi projeye olumsuz etkiler bırakabilir. Eğitimcilerin yeterli bilgiye sahip olmayışları öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri sürecini de olumsuz etkileyecektir (Lindberg, 2017). Eğitici eğitime dair olumsuz görüşlerden biri de çocuklarının seviyelerine bakılmadan bütün veliler için aynı proje içeriğinin sunulması olmuştur. Çocukların yaş dönemleri birbirinden farklı özellikleri içinde barındırmaktadır. Bu durum velilerin çocuklara yaklaşımını büyük ölçüde etkileyecektir. Bu nedenle veliler için çocuklarının buldukları yaş kademeleri göz önüne alınarak eğitim verilmeyişi sürecin eksik ilerlemesine neden olabilir. Günümüz şartlarında teknoloji hayatın her alanında yer almaktadır. Eğitimin her alanında da teknolojinin etkilerini görmek mümkündür. Ancak AOP'nde ve eğitici eğitim sürecinde kullanılan materyallerin öğretmenler tarafından yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Öğretmenler projeye ilişkin olumsuz görüşlerini ifade ederken veliler açısından da görüş bildirmişlerdir. Veli eğitim süreci öğretmenler açısından uzun bulunmuştur ve bu durum velilerin eğitime sürekli katılımlarını, motivasyonlarını etkileyebilmektedir. Ayrıca proje içeriği öğretmenler tarafından veliler için uygun olmadığı ileri sürülmüştür. Bu durumun nedeni olarak bütün velilerin eğitim durumları açısından eş değer olmaması düşünülebilir. Hazırlanan eğitim içerikleri her eğitim durumu için anlaşılır ve açık olmalıdır.

AOP'nin daha etkili olabilmesi adına süreç içerisindeki öğretmenlerin önerileri büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin önerileri incelendiğinde ebeveyn eğitimi, öğretmenler ve eğitici eğitimi olarak yoğunlaşıldığı görülmüştür. Ebeveyn eğitimi teması altındaki öneriler incelendiğinde eğitim süresinin kısaltılması, aile-okul-işbirliğinin artırılması, ebeveynlerin teşvik edilmesi gibi öneriler yer almıştır. Ebeveyn eğitimine ilişkin öneriler incelendiğinde veli katılımının artması, onların eğitime katılmalarına destek verici öneriler olduğu görülmüştür.

Öğretmenler açısından verilen öneriler öğretmenlerin projeye gönüllü olarak katılımlarını artırmak adına teşvikler verilmesi, evrak işleri görevlerinin öğretmenlerden alınması gibi bireysel öneriler olduğu görülmüştür. Eğitici eğitimine ilişkin öneriler incelendiğinde eğitim saatleri, eğitimdeki konu derinliği, eğitimi veren eğitmenin uzmanlığının olması, çocukların sınıf düzeyine göre eğitimlerin verilmesi üzerine öneriler sunulmuştur.

### Öneriler

Proje sürecinin amaçlanan hedeflere ulaşabilmesi için projeyi olumsuz etkileyebilecek durumlar en aza indirilmeli veya iyileştirici önlemler alınmalıdır. Öncelikle projenin içeriğine ve uygulama sürecine dair daha fazla bilgilendirme yapılabilir ve materyaller hazırlanabilir. Projenin yürütme sürecindeki belirsizlikler ya da sıkıntıların oluşmaması adına ayrıntılı bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Projenin velilere ulaşabildiği sürece kadar birden fazla aşamanın yer aldığı eğitici yetiştirme süreçleri vardır. Bu süreçler ilgili alanlarda uzman kişiler tarafından verilerek nitelikli eğitmenler yetiştirilebilir. Bu durum eğitime katılan öğretmenlerde güven duygusunu da oluşturacaktır. Uzman eğitici eğitmenlerin verdikleri eğitimler sayesinde eğiticiler daha nitelikli hale gelecekler ve velilere daha faydalı olabilecekleri düşünülebilir.

Proje eğitici eğitim süreci incelendiğinde eğitici eğitimin de farklı kademelerde görev yapan bütün öğretmenlerin bir arada oldukları tek eğitim olduğu görülmektedir. Bu durum ilerleyen zamanlarda sorun yaratabilecek bir durumdur. Çünkü her yaş grubundaki çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel, davranışsal gelişimi farklıdır. Veliler bu farklılıkları, değişimleri bilmeli ve öğrencilerine bunları dikkate alarak yaklaşmalıdır. Bu yüzden eğitici eğitimlerinde yaş kademelerine göre öğretmenlere farklı eğitimler verilerek durum özelleştirilebilir.

Proje kapsamında eğitmen öğretmenlere yüklenen evrak işleri onların proje sürecine ön yargıyla yaklaşmalarına neden olabilir. Bu durumun ortadan kalkması adına öğretmenlere yüklenen evrak işleri kurumlar arasında dağıtılabilir. Projenin yürütülme aşamasında öğretmenlerin ve velilerin uygun oldukları bir zaman diliminde, yüksek motivasyonun olabileceği zaman aralıkları seçilmelidir. Bunun için veli eğitim günlerinde öğretmenlerin okuldaki ders saatlerinde ya da nöbet görevlerinde değişiklikler yapılabilir. Öğretmenlerin projeye destek olabilmeleri adına teşvikler verilebilir, proje tanıtımları artırılabilir. Bu öneriler öğretmen katılımını artırabilir. Öğretmenlerin katılımında resen atamalar öğretmenlerde ön yargı oluşumuna neden olabilmektedir bu nedenle idareciler gönüllülük esasına dayanarak projeye yönlendirmeler yapabilirler.

### KAYNAKÇA

- Alicik, H. (2003). *Modern kültür ve eğitimin geleneksel aile yapısında meydana getirdiği değişme eğilimleri: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti aile yapısı üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi: Ankara.
- Alkan Ersoy, Ö., Kurtulmuş, Z. ve Çürük, T. (2014). Aile çocuk eğitim programının annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ve ev ortamını düzenlenmelerine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1077-1090.
- AOP (2022). *Aile Okulu Projesi*. <https://aileokulu.meb.gov.tr/>
- Argun, E. A. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Avşaroğlu, G. (2019). *7-11 yaş aile eğitimi kurs programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.

- Aykol, B. G. ve Yıldırım, B. (2020). Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailenin eğitime katılımı . *Yıldız Journal of Educational Research* , 5 (1) , 89-118 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yjer/issue/65709/1019793>
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Demircioğlu, H. (2012). *Altı yaşında çocuğu olan annelere uygulanan aile eğitimi programının aile işlevleri ve anne baba tutumları ile çocuğun gelişimi üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Dolz-Del-Castellar, B. and Oliver, J. (2021). Relationship between family functioning, differentiation of self and anxiety in Spanish young adults. *PloS one*, 16(3), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0246875>
- Faas, C. Benson, M. J. and Kaestle, C. E. (2013). Parent resources during adolescence: Effects on education and careers in young adulthood. *Journal of Youth Studies*, 16(2), 151–171. <https://doi.org/10.1080/13676261.2012.704989>
- Fan, Y. (2021). How family environment influences pupils' learning performance? Based on investigations on the action effect of “home-school co-education” in new educational experiment. *J. East China Norm. Univ. (Educ. Sci.)* 39, 71–83. doi: 10.16382/j.cnki.1000-5560.2021.03.007
- Farkas, M. S. and Grolnick, W. S. (2010). Examining the components and concomitants of parental structure in the academic domain. *Motiv. Emot.* 34, 266–279. doi: 10.1007/s11031-010-9176-7.
- Girişken, N. (1974). Çocuk eğitiminde ailenin etkisi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5.
- He, B. and Thompson, C. (2022). Family involvement and English learners' outcomes: A synthetic analysis. *International Review of Education*. 68, 409-440.
- Hoover-Dempsey, K.V., Battiato, A.C., Walker, J.M.T., Reed, R.P., Dejong J.M. and Jones, K. P. (2001). Parental Involvement in Homework.. *Educational Psychologist*. 36 (3), 195 – 209. doi: 10.1207/S15326985EP3603\_5
- Hualing, M., Xianyan, H., Yuhan, G. and Cheng, G. (2020). Sources of social support and life satisfaction among secondary vocational students: the mediating role of psychological suzhi. *J. Southwest Univ. (Nat. Sci. Ed.)* 42, 132–139. doi: 10.13718/j.cnki.xdzk.2020.10.017.
- Işık, E. ve Demircioğlu, H. (2021). *Bilinçli Farkındalık Aile Eğitim Programı'nın ebeveynlerin bilinçli farkındalıkları, yetkinlik alguları ve iletişim düzeyleri ile çocukların davranış problemleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. 3.Ulusal Başkent Disiplinler Arası Bilimsel Çalışmalar Kongresi. Ankara.
- Jabar, M. A. (2019). Qualitative inquiry on parental involvement in childrens education: prespectives of parents, children and teachers in select elementray schools in the Philippines. *Asia Pacific Journal of Education*. 41(3), 488-502.
- Koçak, Y. (1991). Okul-aile iletişiminin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6), 129-133.

- Lam, C. M. (2011). Psychological stress and parenting behavior among Chinese families: Findings from a study on parent education for economically disadvantaged families. *Social Indicators Research*, 100, 451-462.
- Li, Z. and Qiu, Z. (2018). How does family background affect children's educational achievement? Evidence from contemporary China. *The Journal of Chinese Sociology*, 5(13), 1-21. <https://doi.org/10.1186/s40711-018-0083-8>
- Lindberg, E. N. (2017). Aile katılımı: Bir kavramsal ve durumsal analiz çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 51-72. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40066/476672>
- Ma, X., Shen, J.S., Krenn, H.Y., Hu, S. and Yuan, J. (2016). A meta-analysis of the relationship between learning outcomes and parental involvement during early childhood education and early elementary education. *Educational Psychology Review*. 28, 771- 801.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politikalar Dergisi*. 16(36), 9-34. <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.60151>
- Peng, X., Sun, X. and He, Z. (2022). Influence mechanism of teacher support and parent support on the academic achievement of secondary vocational students. *Frontiers in Psychology*, 13, 863740. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.863740>
- Rios-Aguilar, C. and Kiyama, J. M. (2012). Funds of knowledge: A proposed approach to study Latina/o students' transition to college. *Journal of Latinos and Education*, 11(1), 2-16.
- Qingyu, Z., Nini, W. and Meilin, Y. (2010). Parent involvement and impacts on children's academic achievements. *J. Beijing Norm. Univ. (Soc. Sci.)*, 222, 39-45.
- Samancı, O. ve Diş, O. (2014). Sosyal becerileri zayıf olan ilköğretim öğrencilerinin tutum ve davranışlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 573-590.
- Schnell, P., Fibbi, R., Crul, M. and Montero-Sieburth, M. (2015). Family involvement and educational success of the children of immigrants in Europe. *Comparative perspectives. Comparative Migration Studies*, 3(1). <https://doi.org/10.1186/s40878-015-0009-4>.
- Silver, M. (2004). *Trends in school reform*. New Horizons for Learning [www.newhorizons.org/trans/silver2.htm](http://www.newhorizons.org/trans/silver2.htm).
- Stojanovic, M. and Aksentijevic, T. (2022). *Relationship between achievement in physics and mathematics and family functioning*. XIV International Conference on Mathematics. 2288. **Doi:** 10.1088/1742-6596/2288/1/012028
- Şimşek, S. (2022). *12-18 yaş aile eğitimi programının annelerinin aile işlevlerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tönbül, Ö. (2019). Aile eğitimi programının annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(1), 46-72.
- Trawick-Smith, J. W. and Smith, T. (2014). *Early childhood development: A multicultural perspective*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitelikte bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543- 559.
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 261-272.

- Wilder, S. (2013). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*. 66(3), 377-397.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11.baskı) Ankara: Seçkin.